

“ŠTUDENT, KJE PA TEBE ČEVELJ ŽULI?”

Analiza rezultatov raziskave ŠOS

Ljubljana, januar 2017

Študentska organizacija Slovenije | Davčna št.: 62792601 | Matična št.: 1411004

T: 01/28 06 800 | **F:** 01/28 06 807 | **W:** www.studentska-org.si | **E:** info@studentska-org.si

UVOD

Raziskava “Študent, kje pa tebe čevelj žuli?” je bila izvedena meseca novembra 2016. V raziskavi je sodelovalo 1.564 študentov - respondentov, anketiranje pa je potekalo preko spletnega obrazca ter na terenu.

Namen raziskave je bil izvedeti iz prve roke, s katerimi problemi se študentje najpogosteje soočajo in katera področja se jim ne zdijo zadovoljivo urejena. Cilj raziskave je identifikacija ključnih problematik, s katerimi se soočajo študentje ter priprava zagovorniškega dokumenta, ki vsebuje zakonske rešitve za identificirane problematike.

Odgovori v raziskavi so razdeljeni v tri skupine: študijska problematika, socialna in zdravstvena problematika, ter ostalo. Vrstni red izpostavljenih tematik je določen s številom odgovorov, ki so izpostavili to problematiko.

REZULTATI

1. ŠTUDIJSKA PROBLEMATIKA

KAKOVOST ŠTUDIJA

Kakovosten študij je temeljna pravica vseh državljanov in pogoj za napredno, informacijsko in na znanju temelječo družbo. Na področju kakovosti študija so študenti množično izpostavljali, slabo stanje na področju študijske literature in nekvalitetno delo profesorjev. Pri prvi problematiki se študenti soočajo s problemi nedostopnosti literature, slabo založenostjo knjižnic, predragimi učnimi gradivi in pomanjkanjem literature v slovenščini. Nekaj študentov je izpostavilo problematiko posledičnega nelegalnega razpečevanja študijske literature v fotokopirnicah, kar poleg visokega stroška predstavlja tudi kršenje avtorskih pravic. V zvezi z delom profesorjev študenti izpostavljajo pedagoško neusposobljenost nekaterih, nekorekten odnos do študentov, subjektivno ocenjevanje, podajanje zastarele ali nerelevantne snovi, ter neodzivnost.

Študenti se med drugim izpostavili tudi željo po večji povezanosti med fakultetami in posledično tudi večjo izbirnost, visoke stroške študija in plačljivih izpitnih rokov, preobremenitev s študijskimi obveznostmi, obvezno prisotnost na predavanjih, cenovno nedostopnost

doktorskega študija, premalo povezanosti študijske snovi in prakse, ter podaljševanje študija zaradi bolonjske reforme.

PRAKSE IN PRIPRAVNIŠTVA

Eno izmed bolj izpostavljenih področij na področju študija v zadnjem času so zagotovo pripravništva in študijske prakse. V preteklih letih smo bili priča ukinjanju volonterskih pripravništev, ki pa jih niso nadomestila plačana, čeprav so pripravništva ponekod pogoj za opravljanje poklica. Precej študentov je tudi v anketah izpostavilo problematiko prepada med študijem in trgom dela oz. teorijo in prakso. V odgovorih so navedli, da si želijo več praktičnega dela ter znanja, več pripravništev, večjo povezanost teorije in prakse, bolj praktično naravnane študijske predmete ter več stika s potencialnimi delodajalci.

ADMINISTRACIJA

Veliko študentov je nezadovoljnih z delom strokovnih služb na fakultetah. Med najbolj izpostavljenimi problemi so slaba informiranost študentov in na splošno slaba komunikacija med fakulteto in študenti, slaba organizacija urnika (razdrobljenost ali prenatrpanost), prekratki odmori, ter nesmiselni odpiralni čas referata ter knjižnic.

INFRASTRUKTURA

Ustrezna infrastruktura je predpogoj za kvalitetno izvedbo študija. Sem sodijo knjižnice in referati, ki smo jih že omenili, predvsem pa obči prostor, v katerem se izvajajo študijske in sorodne dejavnosti in ki pomembno vpliva na študijsko izkušnjo posameznika. Kljub večletnemu opozarjanju ima večina visokošolskih institucij problem z dostopnostjo za študente invalide. Študentje izpostavljajo tudi prostorsko stisko na določenih fakultetah, ki so potrebne preнове, veliko pa jih pogreša tudi prostore za druženje oz. akademsko preživljanje prostega časa.

MEDNARODNA MOBILNOST

Ugotavljamo, da zaostajamo za zastavljenimi cilji glede deleža študentov, ki bi vsaj en semester preživali v tujini. Najbolj razširjena oblika mednarodne mobilnosti je t.i. Erasmus+ izmenjava, glede katerih so študenti izpostavili določene pomisleke. Pogrešajo predvsem možnost prijave na Erasmus+ izmenjavo v 1. letniku dodiplomskega študija, večjo obveščenost glede možnosti izmenjav, večji nabor držav, kamor bi se lahko odpravili na izmenjavo ter bolj kakovostne izmenjave z vidika študija. Študenti se kljub dolgoletni praksi tovrstnih izmenjav še vedno soočajo z zmedo glede priznavanja študijskih obveznosti, opravljenih v tujini, izpostavljena pa je bila tudi problematika asistentov za invalide na mednarodnih izmenjavah.

2. SOCIALNA IN ZDRAVSTVENA PROBLEMATIKA

ŠTIPENDIJE

Študentje navajajo probleme, ki se nanašajo na postopek in materialno štipendijsko pravo. Pri postopku jih moti predvsem dolgotrajno odločanje, tako centrov za socialno delo, kot tudi Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije. Dolgotrajno odločanje se nato nadaljuje tudi na drugostopenjski (pritožbeni ravni). Predvsem pa študentje navajajo težave pri pridobitvi in nadaljnjem prejemanju Zoisove štipendije. S 1. januarjem 2014 je namreč v veljavo stopil nov Zakon o štipendiranju, ki je precej zaostril pogoje za pridobitev in nadaljnje prejemanje Zoisove štipendije. Za pridobitev štipendije je poleg visokega povprečja potreben tudi izjemen dosežek. Pri tem moramo upoštevati, da je ta isti kriterij zahtevan pri prehodu z 1. bolonjske stopnje na 2. bolonjsko stopnjo študija, to pa povzroča nemalo preglavic. Študentje se velikokrat znajdejo v neenakih položajih, saj različne smeri študija ne nudijo vedno enakih možnosti za pridobitev izjemnih dosežkov.

Študenti se pritožujejo tudi glede premajhne dostopnosti štipendij, torej previsokega cenzusa ter upoštevavanja prihodkov od začasnega in občasnega dela dijakov in študentov pri uveljavljanju pravice do državne štipendije. Menijo tudi, da so štipendije prenizke in ne pokrijejo študijskih oz. življenjskih stroškov.

Večino težav, ki jih navajajo mladi na tem področju, bi bilo možno rešiti, če bi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti nadaljevalo delo znotraj medresorske delovne skupine, ki ima nalogo, da pripravi prenovo štipendiranja nadarjenih. Ob sprejetju novega

Zakona o štipendiranju leta 2013, je bil sprejet tudi sklep matičnega delovnega telesa v Državnem zboru, ki je naložil pristojnemu ministrstvu, da pripravi popolnoma nov sistem štipendiranja in spodbujanja razvoja nadarjenih mladih. Delovna skupina je nato kmalu pričela z delom, vendar ga ni nikoli dokončala. Težave bi rešilo tudi končanje varčevalnih ukrepov, ki jih je uvedel ZUJF. Študentska organizacija Slovenije že ves čas budno spremlja vse te težave in nanje tudi aktivno opozarja (tudi v obliki številnih pobud).

PREHRANA

Na področju subvencionirane študentske prehrane se pojavljajo težave predvsem pri omejitvah koriščenja sistema. Študente najbolj moti, da je »bone« možno koristiti samo med 8h in 20h. Veliko študentov ima študijske obveznosti tudi po osmi uri zvečer, zato beležimo množične pozive k podalšanju koriščenja študentskih bonov do 22. ure. Moti jih tudi poletna prekinitvev subvencioniranja prehrane. Študentje si želijo tudi cenejše ponudbe, saj opažajo, da so boni vsako leto dražji.

Še vedno je opazno, da številni ponudniki subvencionirane študentske prehrane pogosto ne nudijo kvalitetne in zdrave prehrane. Mnogi bi želeli več vegetarijanske in veganske ponudbe. Prav tako imajo težave študentje, ki se morajo zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov držati strogih prehranskih diet. Ponudniki namreč ne nudijo zadostne izbire hrane za mlade s celiakijo in tiste z laktozno intoleranco. Pojavili so se tudi predlogi, da bi namesto subvencioniranja obrokov v restavraciji študentje imeli možnost subvencioniranja nakupov hrane v trgovinah.

Moti jih odnos gostincev do mladih in razlikovanje običajne in študentske ponudbe. Študenti bi želeli tudi krajše čakalne vrste ob vpisu v sistem ter več mest subvencionirane študentske prehrane.

SUBVENCIONIRANO BIVANJE

Subvencionirano bivanje je različno urejeno v posameznih univerzitetnih središčih. Potrebno bi bilo sprejeti zakon, ki bi to materijo uredil enotno in sistemsko, kot pritiče tako pomembnemu socialnemu področju.

Študenti so v zvezi z bivanjem v javnih študentskih domovih izpostavili neustrezno in pomanjkljivo infrastrukturo (predvsem brezžični internet, delujoče pralne stroje in več skupnih

prostorov), dolge čakalne vrste za vselitev v dom (s tem pa tudi logistične težave v času čakanja na posteljo), kritični pa so tudi do dela uprave študentskih domov. Želeli bi več samskih sob, moti pa jih tudi obvezno dežurstvo študentov, saj se termini obveznega dežuranja lahko pokrivajo s termini obveznih predavanj.

Število postelj v javnih študentskih domovih primanjkuje, zato so mladi pogosto primorani poiskati nepremičnino na prostem stanovanjskem trgu, kjer si želijo minimalnih standardov za najemodajalce in inšpekcijski nadzor nad njihovim izpolnjevanjem.

ŠTUDENTSKO DELO IN ZAPOSLOVANJE

Študentje, ki opravljajo študentsko delo se soočajo s podobnimi težavami kot ostali delavci, ki opravljajo delo preko drugih oblik dela. Predvsem jih pesti nekorekten odnos delodajalca, zamujanje s plačilom, slab nadzor nad kršitvami in druge oblike nepravilnosti v odnosu delojemalec – delodajalec. Veliko težav bi tukaj rešila dobra operativnost in delovanje Inšpektorata RS za delo.

Veliko študentov se sooča tudi s slabo plačanim delom, ki ni povezano s smerjo študija, prav tako pa niso zadovoljni z višino obdavčitve zaslužka, saj morajo zadnji dve leti plačevati prispevek v višini 15,5 % zaslužka. Študentje si želijo bolje plačano študentsko delo, po možnosti v svoji stroki, saj tako pridobijo praktične izkušnje ter spoznajo potencialne delodajalce.

SUBVENCIONIRANI PREVOZ

Študentje na področju prevozov opozarjajo predvsem na slabe povezave določenih delov države s študijskimi središči, ter tudi na posamezne slabe prometne povezave znotraj študijskih (univerzitetnih) središč. Z letošnjim letom imajo mladi možnost koriščenja enotne vozovnice IJPP, ki je občutno olajšala prevoz in prehod med različnimi prevoznimi sredstvi. Nekateri navajajo slabo delovanje omenjenega sistema (kartice) in druge pomanjkljivosti, predlagajo pa večjo digitalizacijo sistema.

Študente moti, da so lani imeli študenti z letno karto za vlak 50% popust na karte izven njihove relacije, letos tega popusta ni več. Prav tako prevoz za študente s posebnimi potrebami ni urejen, tako kot bi moral biti. Nekateri predlagajo tudi uvedbo subvencioniranih prevozov s taksi službo.

Neizpodbitno je, da so mladi s spremembami na tem področju zadnjih nekaj let precej pridobili. Pa vendarle so venomer možni popravki, tako logistični kot infrastrukturni.

ZDRAVSTVO

Na področju zdravstvene oskrbe študentk in študentov je predvsem problematična diskriminatorna ureditev samostojnega plačevanja prispevka za obvezno in dopolnilno zdravstveno po dopolnjenem 26. letu. Študenti imajo tudi težave z zdravstveno oskrbo v kraju študija.

PREDLOGI ŠOS

1. Nov sistemski Zakon o visokem šolstvu;
2. digitalizacija študijskih gradiv;
3. obvezna pedagoška usposabljanja za visokošolske učitelje;
4. ukinitve dosmrtnega naziva rednega profesorja;
5. evalvacija smiselnosti Slovenskega ogrinja kvalifikacij;
6. ureditev sistema pripravništev in študijskih praks;
7. podaljšanje možnosti koriščenja subvencionirane študentske prehrane do 22. ure;
8. priprava in sprejem Zakona o subvencioniranem bivanju;
9. sprostitev 5. razreda za pridobitev državne štipendije;
10. prenova sistema Zoisovih štipendij;
11. sprejetje novele Zakona o skupnosti študentov;
12. digitalizacija in integracija sistemov subvencioniranega prevoza ter subvencionirane prehrane;
13. vzpostavitev sistema beleženja kompetenc, pridobljenih z opravljanjem začasnega in občasnega dela dijakov in študentov.